

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2022/22/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨВ АЙМГИЙН ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗРЫН 2021 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН
АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2022 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Д.Бямбасүрэн

Утас: 70272287 Цахим хаяг: byambasurend@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.audit.mn

Агуулга

<u>1. Аудитын санал дүгнэлт</u>	3-4
<u>2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл</u>	5-10
<u>3. Аудитын тайлан</u>	11
<u>3.1 Ерөнхий зүйл</u>	11
<u>3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт</u>	11
<u>3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал</u>	12
<u>3.4 Материаллаг байдал</u>	13
<u>3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга</u>	13
<u>3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв</u>	14
<u>3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг</u>	15
<u>3.8 Аудитын гол асуудал</u>	15
<u>3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал</u>	16
<u>3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт</u>	16
<u>3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал</u>	17
<u>4. Аудитын илрүүлэлт</u>	18-19
<u>5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл</u>	20

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн Өмчийн Бодлого Зохицуулалтын Газар

**ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

41100 Зуунмод, Төв аймаг
Утас: 70272248, Факс: 70272582, Илгээлт: tuv@audit.gov.mn

2022.02.25 № 01/55
танай _____ -ны № _____ -т

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗРЫН
ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ Н.ГАНТУЛГА ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх дуусгавар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, Төрийн аудитын стандарт MNS6817-4:2020 болон түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн А/47 тоот тушаалаар хөрөнгийн тооллого хийх тухай ажлын хэсэг томилогдсон боловч тооллогын комисс хөрөнгийг бүрэн тоолж, ажлаа хангалттай хэрэгжүүлээгүй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дүгээр зүйлийн 12.1, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 72 дугаар зүйл болон санхүүгийн тайлангийн “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар нь Засгийн Газрын 2021 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдрийн 43 дугаар тогтоолыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, холбогдох заалтыг зөрчин 5,695.0 мянган төгрөгийн зардал гаргасан, 2022, 2023 онуудын программын лицензийн төлбөрт 7,200.0 мянган төгрөг, 3,580.8 мянган төгрөгийг төвлөрүүлэлгүй шатахууны талон авсан, 52,843.7 мянган төгрөгийн худалдан авалтыг е-баримтаар баталгаажуулаагүй зэрэг нийт 63,195.7 мянган төгрөгийн зөрчлүүд нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1, Сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалын 5-д заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулсан үндэслэл

19020294

D 2022/2022 он/ALBAN BICHIG

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	82,752,715.56	89,902,547.76
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	7,040.00	-
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	7,040.00	-
3122	Гадаад валют	7,040.00	-
31223	Арилжааны банк дахь харилцах	7,040.00	-
33	АВЛАГА	4,624,019.00	9,264,019.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	4,624,019.00	1,884,019.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	-	180,000.00
34	Урьдчилгаа	-	7,200,000.00
34600	Урьдчилж гарсан зардал	-	7,200,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	78,121,656.56	80,638,528.76
351	Түүхий эд материал	6,588,847.77	5,121,347.77
35110	Тусгай зориулалттай материал	5,121,347.77	5,121,347.77
35130	Эм боох материал	1,467,500.00	-
354	Хангамжийн материал	71,532,808.79	75,517,180.99
35410	Бичиг хэргийн материал	890,170.00	1,122,340.20
35420	Аж ахуйн материал	63,498,567.37	63,669,969.37
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	100.00	100.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	-	3,580,800.00
35470	Бусад хангамжийн материал	7,143,971.42	7,143,971.42
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	547,679,859.17	511,286,281.38
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	547,679,859.17	511,286,281.38
392	Биет хөрөнгө	462,290,275.52	426,417,848.73
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	163,649,757.99	163,649,757.99
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(41,567,366.55)	(44,609,917.95)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	147,200,000.00	147,200,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(108,794,213.62)	(118,964,213.62)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	266,599,418.53	268,599,418.53
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(13,716,004.24)	(31,522,131.05)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	35,086,512.46	35,086,512.46
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(19,523,829.05)	(23,041,977.59)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	33,384,800.00	33,384,800.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(28,800.00)	(3,364,400.04)
393	Биет бус хөрөнгө	85,389,583.65	84,868,432.65
39301	Програм хангамж	8,788,946.00	8,788,946.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,874,362.35)	(2,395,513.35)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	78,475,000.00	78,475,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	630,432,574.73	601,188,829.14
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	-	180,000.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	-	180,000.00
413	Өглөг	-	180,000.00
4136	Бусад өглөг	-	180,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	-	180,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	630,432,574.73	601,008,829.14
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	630,432,574.73	601,008,829.14
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	852,893,123.24	852,893,123.24
51101	Өмч: - төрийн	852,893,123.24	852,893,123.24
512	Хуримтлагдсан үр дүн	(222,494,748.51)	(251,918,494.10)
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	925,047,684.84	(222,494,748.51)
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(1,147,542,433.35)	(29,423,745.59)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	34,200.00	34,200.00
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	630,432,574.73	601,188,829.14

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	968,618,494.80	463,759,900.20
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	452,583,894.80	807,600.20
120	Нийтлэг татварын бус орлого	452,583,894.80	807,600.20
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	452,583,894.80	807,600.20
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	452,583,894.80	807,600.20
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	33,980,000.00	-
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	418,603,894.80	807,600.20
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	516,034,600.00	462,952,300.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	511,534,600.00	443,281,300.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	511,534,600.00	443,281,300.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	4,500,000.00	19,671,000.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бүс этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	19,671,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХ хөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,500,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,000,000.00	-
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,184,272,250.75	493,183,645.79
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,184,272,250.75	493,183,645.79
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,155,478,684.45	456,520,599.06
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	243,503,636.85	258,787,453.41
210101	Үндсэн цалин	177,530,962.25	176,856,189.62
210102	Нэмэгдэл	55,183,470.60	55,881,263.79
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	10,789,204.00	26,050,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	33,050,602.90	33,611,965.86
210201	Тэтгэврийн даатгал	22,998,569.97	23,260,467.66
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,513,008.24	2,587,874.52
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,010,246.56	2,070,299.43
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	502,761.66	1,013,054.91
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,026,016.47	4,680,269.34
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	35,095,019.00	27,147,600.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,652,105.00	2,007,500.00
210302	Тулш, халаалт	32,226,314.00	24,085,700.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,216,600.00	1,054,400.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	181,619,284.85	21,562,157.00
210401	Бичиг хэрэг	2,858,783.00	1,861,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	25,148,851.85	18,500,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	868,000.00	846,069.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,012,850.00	354,188.00
210408	Бараа материал ахалсны зардал	150,730,800.00	-
2105	Нормативт зардал	1,583,650.00	3,425,145.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	1,583,650.00	3,387,500.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	-	37,645.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	915,350.00	244,700.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	552,000.00	244,700.00
210604	Урсгал засвар	363,350.00	-
2107	Томиллолт, зочны зардал	596,000.00	716,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	596,000.00	716,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	230,538,406.05	59,148,495.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	227,331,606.05	52,349,195.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	560,000.00	560,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,969,800.00	1,969,800.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	189,000.00	346,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	88,000.00	143,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	400,000.00	3,600,000.00
210807	Газрын төлбөр	-	180,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	428,576,734.80	51,877,082.79
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	428,576,734.80	13,483,505.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	-	38,393,577.79
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	28,793,566.30	36,663,046.73
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	24,823,700.00	26,347,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	23,658,700.00	25,855,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,165,000.00	492,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	10,316,046.73
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	10,316,046.73
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	3,969,866.30	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,969,866.30	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	(215,653,755.95)	(29,423,745.59)
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	931,888,677.40	-
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	931,888,677.40	-
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(931,888,677.40)	-
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	(1,147,542,433.35)	(29,423,745.59)

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2020 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	852,893,123.24	440,538,295.82	925,047,684.84	0.00	2,218,479,103.90
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	-440,504,095.82	0.00	0.00	-440,504,095.82
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	852,893,123.24	34,200.00	925,047,684.84	0.00	1,777,975,008.08
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	-1,147,542,433.35	0.00	-1,147,542,433.35
C08	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	852,893,123.24	34,200.00	-222,494,748.51	0.00	630,432,574.73
D01	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	852,893,123.24	34,200.00	-222,494,748.51	0.00	630,432,574.73
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	852,893,123.24	34,200.00	-222,494,748.51	0.00	630,432,574.73
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	-29,423,745.59	0.00	-29,423,745.59
D09	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	852,893,123.24	34,200.00	-251,918,494.10	0.00	601,008,829.14

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	614,982,345.95	463,872,300.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	-	920,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	-	920,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	-	920,000.00
1E+06	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	920,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	614,982,345.95	462,952,300.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	511,534,600.00	443,281,300.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	511,534,600.00	443,281,300.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	103,447,745.95	19,671,000.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	19,671,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,500,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	100,947,745.95	-
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	612,339,745.95	463,879,340.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	612,339,745.95	463,879,340.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	583,546,179.65	427,036,293.27
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	242,703,636.85	258,787,453.41
210101	Үндсэн цалин	176,730,962.25	176,856,189.62
210102	Нэмэгдэл	55,183,470.60	55,881,263.79
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	10,789,204.00	26,050,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	33,050,602.90	33,611,965.86
210201	Тэтгэврийн даатгал	22,998,569.97	23,260,467.66
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,513,008.24	2,587,874.52
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,010,246.56	2,070,299.43
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	502,761.66	1,013,054.91
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,026,016.47	4,680,269.34
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	35,095,019.00	27,147,600.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,652,105.00	2,007,500.00
210302	Тулш, халаалт	32,226,314.00	24,085,700.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,216,600.00	1,054,400.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	10,273,463.00	15,502,689.00
210401	Бичиг хэрэг	1,887,663.00	610,120.00
210402	Тээвэр, шатахуун	7,517,800.00	14,046,500.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	868,000.00	846,069.00
2105	Нормативт зардал	44,400.00	37,645.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	44,400.00	37,645.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,536,400.00	453,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,400,900.00	244,700.00
210604	Урсгал засвар	3,135,500.00	208,900.00
2107	Томилолт, зочны зардал	596,000.00	716,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	596,000.00	716,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	256,246,657.90	86,279,340.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	251,939,857.90	72,280,040.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	560,000.00	560,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,969,800.00	1,969,800.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	189,000.00	346,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	88,000.00	143,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,500,000.00	10,800,000.00
210807	Газрын төлбөр	-	180,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	4,500,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	4,500,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	28,793,566.30	36,843,046.73
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	24,823,700.00	26,347,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	23,658,700.00	25,855,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,165,000.00	492,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	3,969,866.30	10,496,046.73
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,969,866.30	10,496,046.73
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	2,642,600.00	(7,040.00)
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	2,695,000.00	-
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	2,695,000.00	-
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	2,695,000.00	-
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	2,695,000.00	-
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	(2,695,000.00)	-
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	(52,400.00)	(7,040.00)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	59,440.00	7,040.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	7,040.00	-

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	/ төгрөгөөр /				Хэтрэлт-Хэмнэлт+
		Өмнөх оны		Тайлант оны		
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл					
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	511,534,600.00	507,564,733.75	443,281,300.00	433,705,253.27	9,576,046.73
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	511,534,600.00	507,564,733.75	443,281,300.00	433,705,253.27	9,576,046.73
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	487,260,900.00	483,291,033.75	416,934,300.00	407,358,253.27	9,576,046.73
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	245,855,600.00	242,703,636.85	265,963,800.00	258,787,453.41	7,176,346.59
210101	Үндсэн цалин	185,026,500.00	176,730,962.25	189,421,600.00	176,856,189.62	12,565,410.38
210102	Нэмэгдэл	52,760,100.00	55,183,470.60	53,297,200.00	55,881,263.79	(2,584,063.79)
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	8,069,000.00	10,789,204.00	23,245,000.00	26,050,000.00	(2,805,000.00)
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	33,190,600.00	33,050,602.90	35,905,200.00	33,611,965.86	2,293,234.14
210201	Тэтгэврийн даатгал	23,356,300.00	22,998,569.97	25,266,600.00	23,260,467.66	2,006,132.34
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,458,600.00	2,513,008.24	2,659,700.00	2,587,874.52	71,825.48
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,966,800.00	2,010,246.56	2,127,700.00	2,070,299.43	57,400.57
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	491,700.00	502,761.66	531,900.00	1,013,054.91	(481,154.91)
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,917,200.00	5,026,016.47	5,319,300.00	4,680,269.34	639,030.66
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	35,214,300.00	35,095,019.00	27,147,600.00	27,147,600.00	-
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,102,500.00	1,652,105.00	2,007,500.00	2,007,500.00	-
210302	Тулш халаалт	31,895,200.00	32,226,314.00	24,085,700.00	24,085,700.00	-
210303	Цэвэр, бохир ус	1,216,600.00	1,216,600.00	1,054,400.00	1,054,400.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	9,288,200.00	9,288,200.00	3,584,400.00	3,580,689.00	3,711.00
210401	Бичиг хэрэг	1,612,400.00	1,612,400.00	520,500.00	610,120.00	(89,620.00)
210402	Тээвэр, шатахуун	6,807,800.00	6,807,800.00	2,751,100.00	2,124,500.00	626,600.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	868,000.00	868,000.00	312,800.00	846,069.00	(533,269.00)
2105	Нормативт зардал	44,400.00	44,400.00	44,400.00	37,645.00	6,755.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	44,400.00	44,400.00	44,400.00	37,645.00	6,755.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,567,000.00	6,441,400.00	453,600.00	453,600.00	-
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,305,900.00	3,305,900.00	244,700.00	244,700.00	-
210604	Урсгал засвар	3,261,100.00	3,135,500.00	208,900.00	208,900.00	-
2107	Томилголт, зочны зардал	607,500.00	596,000.00	486,000.00	484,000.00	2,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	607,500.00	596,000.00	486,000.00	484,000.00	2,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	156,493,300.00	156,071,775.00	78,849,300.00	78,755,300.00	94,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	151,794,000.00	151,764,975.00	64,850,000.00	64,756,000.00	94,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	560,000.00	560,000.00	560,000.00	560,000.00	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,969,800.00	1,969,800.00	1,969,800.00	1,969,800.00	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	346,500.00	189,000.00	346,500.00	346,500.00	-
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	143,000.00	88,000.00	143,000.00	143,000.00	-
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,500,000.00	1,500,000.00	10,800,000.00	10,800,000.00	-
210807	Газрын төлбөр	180,000.00	-	180,000.00	180,000.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	-	4,500,000.00	4,500,000.00	-
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	-	4,500,000.00	4,500,000.00	-
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	24,273,700.00	24,273,700.00	26,347,000.00	26,347,000.00	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	24,273,700.00	24,273,700.00	26,347,000.00	26,347,000.00	-
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	23,658,700.00	23,658,700.00	25,855,000.00	25,855,000.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	615,000.00	615,000.00	492,000.00	492,000.00	-
1310	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	511,534,600.00	511,534,600.00	443,281,300.00	444,021,300.00	(740,000.00)
131001	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	511,534,600.00	511,534,600.00	443,281,300.00	443,281,300.00	-
131001	Улсын төсвөөс санхүүжих	511,534,600.00	511,534,600.00	443,281,300.00	443,281,300.00	-
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	-	-	-	740,000.00	(740,000.00)
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	-	-	740,000.00	(740,000.00)
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	1	1	
610001	Төсвийн байгууллага	1	1	1	1	
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	23	23	23	23	
620001	Удирдах ажилтан	1	1	1	1	
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	14	16	14	14	
620003	Үйлчлэх ажилтан	8	6	8	8	

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	103,447,745.90	19,671,000.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	103,447,745.90	19,671,000.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	102,897,745.90	19,671,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	985,263.00	11,922,000.00
210401	Бичиг хэрэг	275,263.00	
210402	Тээвэр, шатахуун	710,000.00	11,922,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,790,000.00	-
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,790,000.00	
2107	Томилолт, зочны зардал	-	232,000.00
210702	Дотоод албан томилолт		232,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	100,122,482.90	7,517,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	100,122,482.90	7,517,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	550,000.00	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	550,000.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	550,000.00	
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	550,000.00	-
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	550,000.00	
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	103,447,745.95	19,671,000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	103,447,745.95	19,671,000.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		19,671,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,500,000.00	
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	100,947,745.95	

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдэд өгөгдсөн зөвлөмж байхгүй болно.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Д.Бямбасүрэн гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 46 тоот албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар нь хүнс хөдөө аж ахуй, жижиг дунд үйлдвэрлэлийн салбарын тогтвортой хөгжлийг ханган мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг эрчимжүүлж, экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүний үнэ цэнийн сүлжээг хөгжүүлэх, орлого, бүтээмжийг өсгөн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх зорилго тавин ажиллаж Хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарын бодлого, хөтөлбөр, тогтоол, шийдвэрийг хэрэгжүүлэн, мал аж ахуй, газар тариалан, жижиг дунд үйлдвэр, хөнгөн, хүнс, хоол үйлдвэр, хоршооны салбарын үйл ажиллагааг орон нутагт зохион байгуулах, хүн амыг эрүүл, баталгаат, шим тэжээллэг хүнсээр хангаж төрийн үйлчилгээг иргэдэд хөнгөн шуурхай хүргэх төрийн байгууллага юм.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөгүй байна.

Энэ нь жилийн эцсийн хөрөнгийн тооллогыг тооллогын комисс хийгээгүй, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ дотоод аудит хариуцсан мэргэжилтэн хяналт тавьж ажиллах үүргээ биелүүлээгүй, 3,580.8 мянган төгрөгийн шатахууны талон нөөцөлсөн, Монгол Улсын Засгийн Газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар нь Хүнс, Хөдөө аж ахуй хөнгөн үйлдвэрийн яамны сайдын 2019 оны 11 дүгээр сарын 04-ны өдрийн А/385 дугаар тушаалаар батлагдсан Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг ашиглаж байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын дотоод хяналт шалгалтын зөвлөл байгуулж журам, төлөвлөгөө батлах тухай газрын даргын 2021 оны 4 дүгээр сарын 16-ны А/12 тушаалаар 4 зорилго 24 хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй төлөвлөгөөг боловсруулан баталсан байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын дотоод үйл ажиллагааны төлөвлөгөө нь 4 зорилго 24 хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй батлагдан төлөвлөгөөний үр дүнд хүрсэн 22 арга хэмжээ, тодорхой үр дүнд хүрсэн 2 арга хэмжээ биелэлт 98.0 хувьтай дүгнэгдсэн байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газарт Хүнс, Хөдөө аж ахуйн хөнгөн үйлдвэрийн яамны төрийн нарийн бичгийн даргын 2021 оны 9 дүгээр сарын 15-ны А/308 албан бичгийн дагуу Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрын төсвийн гүйцэтгэл тайлан хөтөлбөр арга хэмжээ хариуцсан ахлах мэргэжилтнээр ахлуулсан ажлын хэсэг байгууллагын 2021 оны төсвийн гүйцэтгэл өмнөх оны аудитын дүгнэлт, акт албан шаардлагын биелэлт үйл ажиллагаатай танилцан үүрэг чиглэл өгч мэргэжил арга зүйн зөвлөмжөөр хангасан байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зарлагыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны санхүүгийн тайлангийн нийт зарлагын 1,184,272.3 мянган төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 17,764.1 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 75 хувиар буюу 13,323.1 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын төлөвлөх үе шатанд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтийг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн мэдээллээр тооцсон тул гүйцэтгэлийн үе шатанд 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зарлага зөрүү их байгаа тул дахин тооцох шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Энэхүү Санхүүгийн тайлангаар Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны санхүүгийн байдал, үйл ажиллагааны үр дүнг толилуульж байна. Монгол Улсын Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3, 4.4 дэх заалтыг үндэслэн Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт (УСНББОУС) болон Монгол Улсын холбогдох хууль, журам, заавар, Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газарт мөрдөгдөх Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт нийцүүлэн санхүүгийн тайланг бэлтгэсэн байна.

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартад шаардсан зарчмын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн аккрузал сууриар бэлтгэн тайлагнасан байна.

Орлого:

Тус байгууллага 2021 онд улсын төсвөөс 443,281.3 мянган төгрөг, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого 162.6 мянган төгрөг, нэмэлт санхүүжилтээр 19,671.0 мянган төгрөг нийт 463,114.9 мянган төгрөг өмнөх оноос 505,503.6 мянган төгрөгөөр буюу 52.2 хувиар буурсан нь үнэ төлбөргүй хүлээн авсан хөрөнгөөс шалтгаалжээ.

Зардал :

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын 2021 оны санхүүгийн тайлангийн үр дүнгийн тайлангаар 499,738.6 мянган төгрөг, мөнгөн гүйлгээний тайлангаар 463,699.3 мянган төгрөг, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар 433,705.3 мянган төгрөг зарцуулсан байна.

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө:

Тус байгууллага төрийн сангийн 100140019003 тоот дансанд 2021 онд 444,201.3 мянган төгрөгийн орлого, 444,201.3 мянган төгрөгийн зарлагын гүйлгээ хийгдэж, 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн үлдэгдэл 0 төгрөг байна. Нэмэлт санхүүжилтийн 100140019401 тоот дансаар 19,671.0 мянган төгрөгийн орлого, 19,671.0 мянган төгрөгийн зарлагын гүйлгээ хийгдэж, 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн үлдэгдэл 0 төгрөг байна. Төрийн банкин дах 310000579492 дансны үлдэгдэл 7.0 мянган төгрөг зарлагын гүйлгээ хийгдэж 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн үлдэгдэл 0 төгрөг болж данс хаагдсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/мянган төгрөг/ Өөрчлөлт
			3=2-1
Б	1	2	
Мөнгөн хөрөнгө	7.0	0	-7.0
Авлага	4,624.0	2,064.0	-2,560.0
Урьдчилгаа	0	7200.0	-7200.0
Бараа материал	78,121.7	80,638.5	2,516.8
Үндсэн хөрөнгө	547,679.9	511,286.3	-36,393.6
Нийт хөрөнгө	630,432.6	601,188.8	-29,243.8
Өр төлбөр		180.0	-180.0
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	630,432.6	601,188.8	-29,243.8
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	630,432.6	601,188.8	-29,243.8

Авлага дансны үлдэгдэл 2,064.0 мянган төгрөг болж 2,560.0 мянган төгрөгөөр буурсан нь хувь хүмүүсээс авах авлагыг барагдуулснаас шалтгаалжээ. Авлагын үлдэгдэл 180.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн татаас санхүүжилтийн авлага байна. Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл 7,200.0 мянган төгрөг болж нэмэгдсэн нь Дата ланд технологи ХХК-д програмын лицензын төлбөр урьдчилж шилжүүлсэнээс шалтгаалжээ.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 80,638.5 мянган төгрөг болж 2,516.8 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн нь бараа материал худалдан авснаас шалтгаалсан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 511,286.3 мянган төгрөг болж 36,393.6 мянган төгрөгөөр буурсан нь хөрөнгийн элэгдлийн зардлаас шалтгаалжээ.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 593,808.8 мянган төгрөг болж 36,443.8 төгрөгөөр буурсан нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2021 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 635,704.3 мянган төгрөгөөр, бараа үйлчилгээний нийт зарлагыг 635,704.3 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 231,437.1 мянган төгрөгөөр бууруулж улсын төсвөөс 404,267.2 мянган төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр баталсан байна. Энэ нь цалин хөлс, НДШ-ийн зардал 72,433.8 мянган төгрөг, байр ашиглах тогтмол зардал 26,179.6 мянган төгрөг, хангамжийн материалын зардал 41,712.2 мянган төгрөг, эд хогшил худалдан авах зардал 15,111.4 мянган төгрөг, дотоод албан томилолт, сургалт семинарын зардал 76,000.1 мянган төгрөгөөр тус тус бууруулсанаас шалтгаалжээ.

Хүнс, Хөдөө Аж Ахуйн Хөнгөн Үйлдвэрийн Яамнаас Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын төсвийн хуваарийг, 2021 оны 11 дүгээр сард тодотгон 443,281.3 мянган төгрөг буюу 39,014.1 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж ирүүлсэн байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 4 хөтөлбөрийн 5 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 443,281.3 мянган төгрөгийн төсөв баталснаас 443,281.3 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 443,281.3 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, туслах үйл ажиллагааны орлого 740.0 мянган төгрөг нийт 444,021.3 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 433,705.3 мянган төгрөгийг зарцуулж, 10,316.0 мянган төгрөгийг улсын төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 433,705.3 мянган төгрөг буюу 97.67 хувьтай байгаа нь 10,316.0 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлж зарцуулаагүйтэй холбоотой байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар тайлант онд 19,671.0 мянган төгрөгийн нэмэлт санхүүжилтийн орлогыг бүрдүүлж, томилолтын зардалд 232.0 мянган төгрөг, тээвэр шатахууны зардалд 11,922.0 мянган төгрөг, бусад зардалд 7,517.0 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газарт Хүнс, Хөдөө аж ахуйн хөнгөн үйлдвэрийн яамнаас тайлант онд мал аж ахуйн өвөлжилт, отрын бүс нутаг эргэх шатахуун томилолтын зардалд 3,800.0 мянган төгрөг, аймгийн ургацын штабын шатахуун, томилолтын зардалд 12,000.0 мянган төгрөг, худалдааны 100 жилийн ой тэмдэглэн өнгөрүүлэх, ахуйн үйлчилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлын зардалд 3,810.0 мянган төгрөг, мэдээлэл технологийн зардалд 10,800.0 мянган төгрөг, түлш халаалтын зардал 24,085.7 мянган төгрөгөөр тус тус 2021 оны батлагдсан төсвийн хувиарт өөрчлөлт оруулан тодотгон ирүүлсэн байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар Дата ланд технологи ХХК-д төсвийн төслийн программын 2022, 2023 онуудын лицензын төлбөрт 7,200.0 мянган төгрөг, ажлын дүрэмт хувцас худалдан авахад 1,939.0 мянган төгрөг, албан томилолтын зардалд 2,496.0 мянган төгрөг, Худалдааны 100 жилийн ой тэмдэглэн өнгөрүүлэхэд 1,260.0 мянган төгрөг тус тус зарцуулсан байна.

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн А/47 тоот тушаалаар 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй томилогдсон тооллогын комисс жилийн эцсийн хөрөнгийн тооллого хийгээгүй, баримтжуулаагүй, баталгаажуулаагүй, хяналт шинжилгээ үнэлгээ, дотоод аудит хариуцсан мэргэжилтэн тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллаагүй байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 132 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 95 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 36 мэдээлэл, мэдээлээгүй 1 мэдээлэл байна. Тус байгууллага 5,0 саяас дээших орлогын 16, зарлагын 6 гүйлгээ байршуулж, 5,0 саяас дээших худалдан авалтын 21 гүйлгээ байршуулсан байна.

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар нь Монгол Улсын Засгийн Газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоолыг зөрчиж Дата ланд технологи ХХК-д төсвийн төслийн программын 2022, 2023 онуудын лицензын төлбөрт 7,200.0 мянган төгрөг, ажлын дүрэмт хувцас худалдан авахад 1,939.0 мянган төгрөг, албан томилолтын зардалд 2,496.0 мянган төгрөг, худалдааны 100 жилийн ой тэмдэглэн өнгөрүүлэх шагналд 1,260.0 мянган төгрөг нийт 12,895.0 мянган төгрөг зарцуулсан байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн, нэмэлт санхүүжилтээр зарцуулсан хөрөнгө, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлогууд бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Тус байгууллага 2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар шилэн дансны цахим сайтад мэдээллийг хуулийн хугацаанд байршуулж мэдээлэх, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, санхүүгийн программтай холбоотой 3 зөвлөмж өгөгдсөнөөс 2 зөвлөмжийг 66.6%-тай хэрэгжүүлэн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын даргын 2021 оны 6 дугаар сарын 22-ны өдрийн 216 тоот албан бичгээр гарган ирүүлсэн байна. Санхүүгийн динамик программтай холбоотой зөвлөмжийн хэрэгжилт хангалтгүй байна.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын санхүүгийн тайлангийн дараагийн аудитаар хөрөнгийн тооллого, шатахууны талон авч нөөц бүрдүүлсэн эсэхийг авч үзэх.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 1,569,451.3 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 1,073,713.9 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 9,139.0 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 486,598.4 мянган төгрөгийн 6 зөрчилд албан шаардлага хүргүүлээ.

4.2.1 Залруулсан алдаа

1.Тус байгууллага жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг цаасаар ирүүлэхдээ төсвийн гүйцэтгэлээр зарцуулсан 443,281.3 мянган төгрөгийг тайлагнаж ирүүлээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 5.1.3-д жинхэнэ хэрэгжилтийн зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “тохиолдсон байх”, “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: НББТХ-ийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

2.Тус байгууллага өмчийн өөрчлөлтийн тайлангийн эхний үлдэгдэл цаасаар ирүүлсэн тайланд 630,432.6 мянган төгрөг, СТАУС-аар ирсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайланд 1,260,865.1 мянган төгрөг буюу 630,432.6 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 5.1.3-д жинхэнэ хэрэгжилтийн зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “тохиолдсон байх”, “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: НББТХ-ийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

4.2.2 Төлбөрийн акт

1. Тус байгууллага тайлант онд Засгийн Газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 2021 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдрийн 43 дугаар тогтоолын 1.4 дэх заалтыг зөрчин ажлын дүрэмт хувцасны зардалд 1,939.0 мянган төгрөг зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн заалтуудыг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоов.

2. Тус байгууллага Дата ланд технологи ХХК-д төсвийн төслийн программын 2022, 2023 онуудын лицензын төлбөрт 7,200.0 мянган төгрөг шилжүүлж зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн заалтуудыг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоов.

4.2.3 Албан шаардлага

1. Тус байгууллага тайлант онд Засгийн Газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 2021 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдрийн 43 дугаар тогтоолын 1.6 дах заалтыг зөрчин Худалдааны 100 жилийн ой тэмдэглэж шагналд 1,260.0 мянган төгрөг зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн заалтуудыг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага өгөв.

2. Төв аймгийн Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газрын даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн А/47 тоот тушаалаар 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй томилогдсон тооллогын комисс жилийн эцсийн 426,417.8 мянган төгрөгийн хөрөнгийн тооллого хийгээгүй, хяналт шинжилгээ үнэлгээ, дотоод аудит хариуцсан мэргэжилтэн тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах үүргээ биелүүлээгүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дүгээр зүйлийн 12.1-д “Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллого хийх зохион байгуулалтын асуудлыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, ерөнхий нягтлан бодогч нар хариуцна”, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 72 дугаар зүйл болон санхүүгийн тайлангийн “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага өгөв.

3. Тус байгууллага тайлант онд 3,580.8 мянган төгрөгийг улсын төсвийн дансанд татан төвлөрүүлэхгүйгээр шатахууны талон авч нөөц бэлтгэж үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, 45 дугаар зүйлийн 45.2-т “Төсвийн захирагчийн төсвийн дараах зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төсвийн хэмнэлтэд тооцохгүй бөгөөд тухайн үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд төвлөрүүлнэ” гэсэн заалтуудыг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага өгөв.

4.Тус байгууллагад ашиглагдаж байгаа санхүүгийн “Динамик” программыг сайжруулах талаар өмнөх онд зөвлөмж өгсөн ч хэрэгжүүлээгүй, татагдсан санхүүгийн тайлангийн СТАУС шаардлага хангахгүй, үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлтийн өмнөх оны болон тайлант оны үзүүлэлтүүд алдаатай татагдсан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл төгрөг, мянган төгрөгөөр хольж татсан зэрэг зөрчил илэрсэн.

Энэ нь Нягтлан Бодох Бүргэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйл, 17 дугаар зүйлийн 17.1.11-д “Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагад нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх зөвшөөрөгдсөн програм хангамжийг нийтэд мэдээлэх” гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

- Шийдвэрлэсэн нь:Албан шаардлага өгөв.

5. Худалдан авалт бүрд ө баримт болох анхан шатны төлбөрийн баримтаар баталгаажсан эсэхийг тулган шалгахад 52,843.8 мянган төгрөгийн 20 байгууллагын гүйлгээ ө баримтаар баталгаажаагүй байна.

Энэ нь Сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалын 5-д “Төлбөрийн баримт нь бараа, ажил, үйлчилгээний төлбөр, тооцоо хийгдсэнийг нотлох анхан шатны цаасан болон цахим баримт юм. Төлбөрийн баримтад борлуулагч, худалдан авагчийг таних тэмдэг, татвар төлөгчийн дугаар, төлбөр тооцоо хийгдсэн он, сар, өдөр, бараа, ажил, үйлчилгээний нэр, код, тоо хэмжээ, үнэ, татварын дүнг тусгана. Төлбөрийн баримтыг цахим гарын үсэг эсхүл тусгай нууцлалын QRкодоор баталгаажуулах бөгөөд Монгол Улсын Стандарт MNS 6529:2015 “Татварын нэгдсэн системд ашиглах төлбөрийн баримтын ерөнхий шаардлага”-д заасан загварын дагуу бүртгэлийн машинаар хоёр хувь үйлдэнэ” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь:Албан шаардлага өгөв.

6.Тус байгууллага тайлант онд Засгийн Газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 2021 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдрийн 43 дугаар тогтоолын 1.5 дах заалтыг зөрчин томилолтын зардалд 2,496.0 мянган төгрөг зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн заалтуудыг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

- Шийдвэрлэсэн нь:Албан шаардлага өгөв.

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулах асуудал байхгүй байна.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа зөрчил		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн
1	Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар	10	1,569,451.3	2	1,073,713.9	2	9,139.0	6	486,598.4		

Монгол улс, Төв аймаг, Зуунмод сум
6 дугаар баг, Төрийн захиргааны 2 байр
Утас: +976 70272582, +976 70272287
И –мэйл: tuv@audit.gov.mn, Вебсайт: www.audit.mn